

**R. P. Christophori De Ortega È Societate Iesu, Quondam
Scolasticæ Theologiæ publici Professoris, ac ejusdem
Facultatis Præfecti ... Theologia Controversiarum
Dogmaticarum, & Scholasticarum, de Divina ...**

**Ortega, Cristóbal de
Lugduni, M.DC.LXXX.**

1. De diuinæ scientiæ certitudine & veritatis infallibilitate.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94274](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94274)

CERTAMEN I.

De diuina scientia certitudine, & veritatis infallibilitate.

1. **D**iuinam scientiam certum aequale est, certam, atque necessariam, siue indefectibilis veritatis & infallibilis esse, atque esse scientiam: dicit autem ultra veritatem (quae communi sententia in scientia, seu iudicii adaequata conformitate consistit, ut ita prolixius obiectum habeat sicuti iudicio enunciat) principij, seu principiorum scientiae determinationem, quali in actu primo ad eam scientiam cum obiecto conformitatem, seu quod idem est, scientiae veritatem: nec satis ad certitudinem diuinae scientiae de qua in praesenti, quod scientia ex suppositione quod vera sit, nequeat a veritate deficere, sique proinde veritatis indefectibilis, sic enim plurimum sententia non solum certa, & euidens scientiae ex certis, & euidens principij, & mediis comparata, verum & quae ex probabilibus, imo & falsis, ex quibus quandoque verum colligitur procedunt, si semel veritatem habeant nequeant illorum sententia a veritate deficere: coque sensu indefectibilis veritatis, ac necessitatis ex suppositione per illos Doctores sunt: quibus proinde proloquij loco habetur: *propositio, quae semel est vera semper est vera.*

2. Et apud omnes certissimum est propositionem veram, pro tempore, quod vera est, necessitatis veritatis esse ex suppositione: quemadmodum contingens in sua causa quoduis ex suppositione, quod sit, seu quamdiu est, necesse verum: sicuti autem ea contingens necessitas ex suppositione satis non est, ut ex necessitate, seu necessario esse absolute dicatur, nec sit absolute contingens, nisi pro priori naturae, & in sua causa determinationem efficiendi effectus supponat: ita neque necessitas, & indefectibilis veritatis scientiae, ex suppositione, quod vera sit eam necessitatis & indefectibilis veritatis, seu certam absolute facit, nisi veritatis eius indefectibilis, & certitudo, siue determinatio ad veritatem ex parte principij scientiae supponatur, ac praecedat. Cum igitur de Dei scientia absoluta certitudo inquiratur, atque veritatis absoluta necessitas, seu a veritate indefectibilis, ea absoluta veritatis necessitas atque certitudo inquiratur, quae ex determinatione principij eius scientiae ad eius veritatem est, ut eam scientiam esse, ac non veram esse repugnet, omnemque ab illa falsitatis contingentiam anticipato secludat.

3. Praefata scientiae diuinae certitudini fidem in primis facit, quae ex fide in ipso est futurorum contingentium praescientia constanter, ac semper vera, quam ut Dei propriam, ex sacra pagina, patribus, & hominum constanti iudicio supra statimus: quae enim semper, constanterque scientiae veritas inest, non ex accidenti, sed ex necessitate, & determinatione cognoscentis, ad verum, ac non falsum cognoscendum, ipsam contingere euidens est. Probatur secundo: quia necessitas, & determinatio cognoscentis in actu primo ad verum, ac non aliter de rebus, & obiectis cognoscendum perfectio est, & praecise considerata, siue imperfectio in linea cognoscitua, & cognoscentis: ergo Deo tribuenda: ut reliqua Dei attributa discursu simili Theologico de Deo monstrantur: eodemque non solum scientiae diuinae certitudo, sed & euidens absoluta demonstratur, ut consideranti patebit: in hac vero certitudine scientiae diuinae, absoluteque euidens, seu determinatione principij eius ad verum, & euidens cognoscendum, ac de obiectis cunctis iudicandum assignanda, nec tunc, nec eodem modo ab omnibus Theologis, discuti potest, sed diuersimode pro diuersitate principiorum, quae nonnulli in hac materia statuunt, ut ex difficultatibus contra secundam conclusionem, communem etiam, iam subsistentiam clarebit.

4. Dicendum secundo cum omnibus Theologis: scientiae diuinae certitudinem, & euidens absolutam aequam esse in ea, de quocunque obiecto sit, siue increato siue creato, siue possibili, siue absolute futuro, siue necessario, siue contingenti. Ratio est: quia ea determinatio ex parte principij cognoscentis diuini, & obiecti primarij, & specificatiui adaequati diuinae scientiae delumenda est: non autem ex obiectis pure terminatiuis, cuiusmodi sunt extrinseca obiecta omnia, ad quae praehabita, e suo principio, & adaequato specificatiuo secundum totam suam simpliciter infinitam intrinsecam perfectionem representationis, absque villo sui in ratione representationis augmento, aut variatione, diuina scientia per illorum solum extrinsecam positionem, tanquam ad obiecta pure terminatiua, nullatenusque specificatiua, seu, a quibus in sua intrinseca entitate perfectione, & representatione, adhuc tanquam a termino, intrinseca suae entitatis, siue entitatis connexionis, & respectus transcendentalis dependeat: cum autem inde claret, Deum ipsum, ut principium, ac, ut specificatiuum adaequatum obiectum suae cognitionis, tam circa se, quam circa reliqua obiecta omnia extrinseca certitudinem, & euidens obfirmare, claret etiam certam, & euidens, perfectamque eius scientiam de quouis alio obiecto extrinseco, viliusmo etiam, & contingentissimo, atque de seipso fore: quare in nostro hoc principio de adaequato diuinae scientiae specificatiuo in essentia Dei sola constituto difficultates omnes ante eorum ortum subleuantur.

5. Recentiores Complutenses ex principio suo de tota scientiae diuinae infinitate, & perfectione ex Deo, ut principio solum elicito ipsius, non autem ex eo, ut adaequato obiecto specificatiuo eius, atque putant difficultates praefatas componi: ceterum, & principium illud falsum esse ostendimus d. 3. quae parte docet eio- lo principio elicenti, & subiectiuo Deo totam scientiam diuinam perfectionem desumi, quin Dei ipsius, ut obiecti specificatiui ratio ad perfectionem, & infinitatem illam scientiae diuinam asserendam ratio habeatur: ubi aliorum attributorum (quorum exemplis ad id fuadendum deceps vritur) a scientia diuinitatem manifestauimus, secundo principium hoc cum eorum principio alio pugnat, redduntque ad praesentes difficultates euacuandas inutile, docent enim omnia, & singula obiecta, etiam extrinseca, & viliusmo (pulcem puta) diuinam de ipsis scientiam specificare, quolibetque deficiente scientiam de ipso formaliter defecturam: quippe quae essentia sua sui obiecti respectus sit, & tanquam a termino intrinseca suae connexionis, dependens.

6. Et sane (ni verborum statim apud Philosophos, & Theologos omnes significatione abutantur) cum specificare idem sit, quod speciem specificato tribuere, & perfectionem, atque eas specificatum a specificante, seu specificatiuo recipere, sit primo: speciem, & perfectionem cognitionis de quouis obiecto extrinseco, vel intrinseco ante huius specificatiui influxum (ut sic loquar) e solo Deo principio, & subiecto non praehaberi: quod eorum principio repugnat, sique ad rem praeteritum secundo: cognitionem de obiecto extrinseco diuinam aequae perfectam non esse, atque illa, quae de Deo ipso sit. Tum etiam scientiam de musica non esse aequae perfectae speciei aequae scientiam de Angelo, homine, equo, vel boue: nam speciem scientiae perfectiones ab earum specificatiuis taxati statim habentur in Philosophia, & Theologia fuit. Fieri recto: non esse aequae certam, & euidens Dei scientiam de creatis obiectis, ac de se ipso: quia non solum contingentia obiecta, verum & necessaria creata, adhuc possibilis, quae talia minoris necessitatis sunt, quam Deus, ut controuersi. I. atque hac 2. & controuersi. de Trinit. d. 2. contra eosdem Recentiores ostendimus: quare minoris necessitatis horum scientia, eiusque veritas, & certitudo ipsis inueniens erit, quam scientia de se ipso.

7. Ad haec: cum praefati Recentiores Deum, & se in creaturis, & has in seipso scire asserant, tanquam in medio, dubio procul suis scientia, quae medium re- praescit

presens certior largiorque, & certior seipsa erit, quia in medio aliud attingit, unde non solum qua Deum attingit seipsa perfectior, certiorque, & evidentior erit, quia inde creaturas pertingit: verum qua attingit creaturas certior, evidentior seipsa qua in illis, tanquam medio Deum repræsentat, quod totum Aristotelico proloquio: *Propter quod unumquodque tale, & illud magis*: contradicit. Respondent Recentiores Complutenses: proloquia similia ut sonant, nec solum proprio sensu, & intento ab eorum adiutoribus accepta esse totius bonæ Philosophiæ pestem: id quod, & nos sæpe ac iure notauimus. Addunt vero proloquij huius verum, & intentum ab Aristotele, & Philosophis sensum in fine, seu causa finali locum solummodo habere, ut in formali patet: verum, etsi non in omni genere causæ verum habet proloquium illud, ut de formali constat: tamen Aristoteles, & Philosophi illud, non de causa finali respectu mediorum primum intellexerunt, (et si id fuit etiam, ob rationis paritatem, post modum merito accommodatum sit) sed de medi ratione quorum, fuit, in quibus, seu ex quibus aliud cognoscitur, cognitionique illorum respectu cognitionis eorum, quæ in illis, fuit ex illis cognoscuntur, & conclusionis qua cognoscuntur: ut nimirum præmissas, qua tales, evidentiores conclusionem necessario fore monstraret Aristoteles libro de posterionibus ubi ad id probandum proloquium illud constituit.

8. Eius ratio est, quia principia, quibus media ad inferendam conclusionem cognoscuntur, vel per se, vel per experientiam nota sunt, vel saltem principis per se, vel per experientiam notis proximiora, quam conclusio ex illis deducta: quare, vi primo, & naturali rationis lumine, & evidentia viciniora, magis de illo, quam remotior conclusio participant. Id quod in cognitione quantum infertur, quæ medium, & in ipso aliud repræsentat locum formaliter habet: ut scilicet, qua formaliter medium repræsentat, certior evidentiorque sit; qua vero repræsentat aliud in ipso æque certa, & evidens esse non possit: siquidem repræsentationis formalis medij evidentia, ac certitudinem innititur, ab eaque, tanquam à ratione, & quasi causa æquiuoca, certitudo cognitionis alterius in medio derivatur: cum eiusdem rationis non sit certitudo, & evidentia cognitionis rei non in alio, sed in se, cum evidentia, & certitudine rei non in se, sed in alio: quare hanc oportet in cognitione formali medij eminenter, ac subinde cum excessu, contineri: quidem Recentiores Complutenses, quoad claritatem cognitionis medij directe cogniti, maiorem, quam sit in cognitione indirecti obiecti, quod in ipso cognoscitur, huc argumento concedunt: quoad evidentiam, & certitudinem reluctantur: cum tamen æque de eis omnibus probet: nec appareat, quoniam cognitionis claritas ab eius evidentia, nisi vocibus distat. Hæc etiam ratione (quam huc instruendam remissum d. 7. quæst. 5. certam. 3. num. 8.) probatur vltus medij, in quo aliud cognoscitur, Deo repugnans, ut ibi haurire pressi: quia eius probationis efformandæ propria hic sedes. Concludo ergo statim hanc apud Theologos conclusionem de æqualitate certitudinis evidentie, & perfectionis diuinæ scientiæ, de quous suo obiecto ex nostra doctrina de Deo adequato suæ omni-scientiæ specificatio vnicè dependere, quæ ex dictis non leuiter firmatur.

CERTAMEN II.

An diuinæ scientiæ simplicitas, & indivisibilitas cum obiectorum diuersitate conferat.

Phisica diuinæ scientiæ simplicitas, & vnitatis ex his controuersiam Theologis est, quantumvis cum extrinseca obiecta diuina absque numero numerentur.

tur: id enim constans Dei attributum est, omniaque eius attributa, & prædicata diuina transcendens. At vero formaliter, & metaphysice loquendo absque fictione vlla, obiectiua diuisionem patitur: an scilicet cognitio Angelici diuina, formaliter loquendo, à cognitione hominis diuersa metaphysice sit? an formaliter ex parte actus infertilis, & eadem: in questionem à nonnullis vocatur: in qua Complutenses Recentiores, cum distinctione loquuntur. Atque enim, directam omnium suorum obiectorum scientiam, pro cuiusque diuersitate, formaliter, & metaphysice diuersam esse: & coniectarie quidem ad suam doctrinam de specificatione diuinæ scientiæ, à quouis suo obiecto directo: scientiam vero, qua vnum obiectum directe cognoscitur, atque in eo tanquam in medio indirecte cognoscitur aliud, eandem formaliter, & metaphysice ferri in verumque, neque pro indirecti, & in alio cogniti obiecti diuersitate repræsentationem formalem esse metaphysice in Deo multiplicandam: quia indirectum illud obiectum materiale solum scientiæ illius obiectum est: hanc, quasi à priori, rationem pro conclusionis suæ potestatem hac parte cursim assignant; re autem vera obiectiōis à nostro Ruiz, & Recentioribus pro opposita sententia nostra citandis, (quod nulla esset in Deo cognitio, quæ sui comprehensio foret, etsi diuersis cognitionibus, quasi cumulatis iunctis, ac non subordinatis, & se; & creata, quæ ad ipsum procubiduo spectant, aliquidque ipsius sunt, Deus noster) metu in eam conclusionis partem fuit actus. Doleo nunquam me cum adeo ingeniosis Recentioribus, neque in Philosophia, neque in Theologia posse conuenire.

2. Quoad vtramque sententiæ suæ partem displicent. Nec solum ex generalibus nostris principiis, quoad primam: sed etiam ex suis: etsi enim coniectarie ad suum principium de scientiæ diuinæ à quouis suo obiecto, etiam extrinseco specificatione sæpe à nobis confutata philosophentur; alit nec in eo principio, nec in ea sententiæ parte consequenter ad aliud suum principium generale loquuntur: docent enim totam infinitatem simpliciter, & è genere suo diuinæ scientiæ in sua linea, & genere scientiæ, & repræsentationis à Deo subiecto, & principio illius adæquate, & totaliter, atque indiuisum desumi; non secus atque à Deo subiecto omnipotentia, & reliquorum non vitalium attributorum infinitas simpliciter, & è genere suo adæquate, & indiuisum desumitur: implicat autem ita indiuisum, & adæquate omni-scientiam infinitam simpliciter, & è genere, & conceptu suo à Deo subiecto, & si velis, principio scientiæ Dei oriri; & tamen in genere scientiæ, & repræsentationis ab obiecto vilo, nedum ab extrinsecis, specificari, ab eisue ipsi aliquid in eo genere addi: quod est, cum primum Dei scientiæ, & diuinæ à Deo subiecto est, neque infinitam simpliciter, & è genere, & conceptu suo infinito, & omni-scientiam esse, ut ex dictis de diuersitate infinitatis, & simpliciter, & è genere, & conceptu suo ab infinitate non è genere, & conceptu suo, sed in genere suo tantum, manifestum est: de quo sæpe controuersi hæc, & controu. 1. Patet implicatio, quia, quod additione formalitatis, seu formalitatum scientiæ, & repræsentationis infinita, & omni-scientia est, è conceptu, & genere suo, nec omni-scientia, nec infinita formaliter est.

3. Diplicet etiam pars eia sententiæ secunda primo, ob inanem metum difficultatis, quo adacti in illam Recentiores fuere: etsi enim cognitio omnium extrinsecorum, quæ ad Deum spectant, ex cumulo cognitionum non subordinatarum, sed coaceratarum, & quasi per acciden compacta ad comprehensionem strictam non sufficiat; at vero, si ex vi cognitionis Dei de sua omnipotentia formalis, creatorum omnium formales cognitiones diuersæ, quas possibiles absolute admittis, Deo accrescere dicas cognitiones, & omnipotentia & creatorum omnium subordinatas esse ostendes, atque horum omnium formales cognitiones ex vi formalis cognitionis diuinæ de omnipotentia provenire: quare ex vi visionis formalis de se suaque omnipotentia nihil sui Deum latere, & se rigorose comprehendere: secundo: quia, si locus pateat, (quem hi aperiant) specificationi diuinæ